

แนวทางส่งเสริมการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ*

The Way to Promote Merit Making of Buddhists in Thungyai Sub-District Kantharalak District of Sisaket Province

¹*พระมหาสมชัย ปริมุตโต, ¹พระครูสิริสุตาภรณ์ และ ²พระมหาณัฐกิตติ อนารโท

¹*Phramaha Somchai Parimutto (Niwat), ¹Phrakrusirisutaphorn and
²PhramahaNattakitti Anarado

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹*Corresponding Author. E-mail: pramahasonchainou@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องบุญตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบกับการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า การทำบุญ คือ การทำความดีทางกายวาจาและใจ กล่าวโดยย่อมี 3 อย่าง คือ 1) การให้ทาน 2) การรักษาศีล 3) การเจริญภาวนา กล่าวโดยพิสดารมี 7 อย่าง คือ 1) การอ่อนน้อมถ่อมตน 2) การชวนชวยในกิจที่ชอบ 3) การอุทิศส่วนบุญให้บรรพบุรุษ 4) การอนุโมทนาส่วนบุญ 5) การฟังธรรม 6) การแสดงธรรม และ 7) การทำความเห็นให้ถูกต้อง

วิธีการทำบุญของชาวพุทธ ตำบลทุ่งใหญ่ การทำบุญตักบาตรตอนเช้าทุกวัน การทำบุญประเพณีต่างๆ สมทานศีล 5 เพื่อนำไปปฏิบัติ การทำบุญเพื่อชำระกิเลสในจิตใจเพราะบุญเป็นที่พึ่งของสัตว์ในโลกนี้และโลกหน้า การทำบุญถวายปัจจัย 4 การจัดงานบุญไม่ฆ่าสัตว์ทำบุญ และมีอบายมุข

แนวทางส่งเสริมการทำบุญมี 5 อย่าง คือ 1) การทำบุญด้วยสิ่งของควรถวายปัจจัย 4 เป็นต้น 2) การทำบุญแบบเจาะจงบุคคล 3) การทำบุญสังฆทานคือการถวายแก่หมู่สงฆ์ตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป 4) การทำบุญด้วยธรรมทานให้ความรู้ทางโลกและทางธรรม 5) การทำบุญด้วยอภัยทานเป็นการไม่สร้างเวรภัยต่อกันมีความปลอดภัยแก่ตนเองและผู้อื่นไม่ถือโทษโกรธกัน

คำสำคัญ: แนวทางส่งเสริมการทำบุญ; ชาวพุทธ; ต่อบลทุ่งใหญ่

Abstract

The thesis entitled “A Study of the Way to Promote Merit-Making of Buddhists at Thung Yai Sub-district, Kantharalak District, Sisaket Province” consists of three objectives: 1) to study the concept of merits according to Theravada Buddhism, 2) to study the merit-making of Buddhists at Thung Yai Sub-district, Kantharalak District, Sisaket Province and 3) to analytically study the Way to Promote Merit-Making of Buddhists at Thung Yai Sub-district, Kantharalak District, Sisaket Province. The research methodology used in this research is documentary one.

From the study, It was found that the merit-making is bodily and mental good deeds, briefly consisting of three kinds: 1) giving, 2) precepts observance and 3) meditation practice. In details, the merit-making can be divided in seven more kinds: 1) humility, 2) services rendering, 3) merit sharing, 4) others’ merit rejoicing, 5) listening to the Doctrine, 6) teaching the Doctrine, and 7) straightening one’s views.

The merit-making done by Buddhists at Thung Yai Sub-district consists of: offering alms to the monks in morning, making merits in occasional ceremonies, observing the five precepts, making merit for lessening defilements, offering the four requisites to the monks, abstaining from killing and avoiding the causes of ruin.

For the way to promote the merit-making of Buddhists, it can be done through five ways: 1) merit-making by offering the four requisites, 2) merit-making dedicating to an individual monk, 3) merit-making dedicating to the Sangha, 4) merit-making by giving worldly knowledge and Dhamma, and 5) merit-making through forgiveness, non-enmity, security, and non-hatred.

Keywords: The Way to Promote Merit Making; Buddhists; Thungyai Sub-District

บทนำ

การทำบุญทางพระพุทธศาสนา ความดีต่างๆ เรียกว่าเป็นบุญเพราะเป็นเครื่องชำระฟอกล้างความชั่ว บุญที่เป็นส่วนผลคือความสุข ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้แปลความว่า “ท่านทั้งหลายอย่ากลัวต่อบุญเลย เพราะคำว่าบุญนี้เป็นชื่อของความสุข (Thai Tipitaka, 23/62/120) มูลแห่งการกระทำซึ่งบุญ คำว่าบุญในที่นี้ หมายถึงสิ่งที่พึงปรารถนาของบุคคลผู้ประสงค์จะชำระบาปอกุศลโดยประการทั้งปวง เมื่อบาปอกุศลมีอยู่หลายชั้น สิ่งอันเป็นที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญ ก็มีหลายชั้นไปตาม ดังที่ท่านจำแนกไว้เป็น 3 คือ 1) ทานมัย บุญสำเร็จด้วยทาน 2) สีลมัย บุญสำเร็จด้วยศีล 3) ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยภาวนา เพื่อให้ตนคลายความตระหนี่ยิ่งกว่าที่จะเป็นการลงทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนกลับคืนมา ศีล แปลว่า ปกติ หมายถึงการปฏิบัติที่เป็นการควบคุมกายวาจาให้บริสุทธิ์ หรือให้สงบ ปราศจากโทษที่จะเกิดขึ้นทางกายและทางวาจา ภาวนา แปลว่า การทำให้เจริญ หมายถึงการกระทำทางใจเพื่อให้ใจสงบหรือบริสุทธิ์ในขั้นสมาธิ แล้วกระทำต่อจนกระทั่งเกิดปัญญารู้แจ้งในสิ่งทั้งปวง เกิดความบริสุทธิ์ขั้นสูงสุด เพราะการหมดกิเลส (Buddhadasa, 2000)

สิ่งที่เรามองไม่เห็น แต่เราขาดไม่ได้เลย มีอยู่ 2 สิ่ง คือ ออกซิเจนและบุญ คำว่า “บุญ” มีมาแต่ครั้งพุทธกาล ดังคำสอนของพระบรมศาสดาเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 10 ประการ ที่ว่า บุญจะเกิดขึ้นได้ด้วย 10 วิธี คือ (ทานมัย) บุญสำเร็จด้วยการให้ทาน (สีลมัย) บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล (ภาวนามัย) บุญสำเร็จด้วยบำเพ็ญภาวนา (อปายณมัย) บุญสำเร็จด้วยการอ่อนน้อมถ่อมตน (เวยยาวัจจมัย) บุญสำเร็จด้วยการช่วยชวนชวยทำในกิจที่ชอบ (ปัตติทานมัย) บุญสำเร็จด้วยการอุทิศส่วนกุศล (ปัตตานโมทนมัย) บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาบุญ (ธัมมัสสวนมัย) บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม (ธัมมเทศนามัย) บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม (ทิฏฐชุกัมม) บุญสำเร็จด้วยการทำความเห็นให้ตรง ชาวพุทธทุกคนเชื่อเรื่องบุญว่ามีจริง และส่วนใหญ่ก็คิดหรือเข้าใจกันว่า บุญเป็นพลังที่มีความศักดิ์สิทธิ์ชนิดหนึ่ง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในความเชื่อค่านิยมของคนไทยมีหลายหลาก เช่น พระเครื่องศักดิ์สิทธิ์ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ แร่ธาตุศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น (P. A. Payutto, 2003)

บุญนั้นถ้าเราทำเป็นก็สามารถเป็นบุญที่เกิดได้ง่ายๆ ถ้าทำไม่เป็นแม้จะชวนชวยทำบุญมากมายแค่ไหน หากสิ่งที่ทำนั้นไม่สามารถทำให้เราปล่อยวางกิเลสได้ก็นับว่าได้บุญยากเต็มที (Boonpoo, 2018) ได้เปรียบเทียบวิธีการทำบุญเอาไว้ 3 แบบว่า 1) บุคคลที่ทำบุญเหมือนเอาน้ำโคลนมาอาบ การทำบุญประเภทนี้เจือด้วยบาปอย่างชัดเจน เช่น การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเอาเนื้อเขามาทำบุญ เลี้ยงเหล้ายาปลาบั้ง ขโมยของที่ทำมาทำบุญให้ และแถมท้ายด้วย การทะเลาะวิวาท อุบมาเหมือนคนที่อาบน้ำโคลน ทำอย่างไรก็ราบเนาเหม็นติดตัวตลอดเวลา 2) บุคคลที่ทำบุญเหมือนเอาน้ำหอมมาอาบ การทำบุญชนิดนี้เป็นการทำบุญที่คนส่วนใหญ่หลงในบุญกันมาก คือ หวังผลในสวรรค์ชั้นฟ้า ยึดติดเอาแต่สวรรค์วิมาน อยากได้ อยากมี อยากเป็น อุบมาเหมือนดังอาบน้ำด้วยน้ำหอมเจือด้วยแสบอบ อาบเสร็จก็ยังมึนกลิ่นหอมและเหม็นติดตัวผสมกันอยู่ยังไม่สะอาดอยู่ดี 3) บุคคลที่ทำบุญเหมือนเอาน้ำสะอาดมาอาบ การทำบุญชนิดนี้ผู้ที่ได้ทำบุญเขาทำด้วยใจที่สงบ ไม่ยึดติดในนรกสวรรค์ ไม่ได้หวังผลใดๆ แต่ทำบุญเพื่อสร้างกุศลกรรม หวังให้กิเลสหมดออกไปจากใจ

อุปมาเหมือนตั่งอาบน้ำด้วยน้ำสะอาด เมื่ออาบแล้วผู้ที่อาบน้ำย่อมรู้สึกสดชื่น เย็นกายสบายตัวเรียกได้ง่ายๆ ว่า บุญนั้นจะบริสุทธิ์หรือไม่ เป็นบุญที่แท้จริงแค่ไหนก็อยู่ที่เจตนาหรือความตั้งใจที่จะทำบุญนั้นให้สำเร็จ ถ้าเจตนาบริสุทธิ์ก็จะมีน้อมนำมาให้เราทำอะไรที่เป็นสิ่งที่ไม่ดี และหากเจตนาไม่บริสุทธิ์ ผลกรรมก็จะเกิดขึ้นในทางที่ไม่ดีเช่นกัน

“บุญ” เป็นคำสือธรรมที่สำคัญคำหนึ่งในพระพุทธศาสนา ยิ่งเมื่อพระพุทธศาสนาเข้ามาสู่เรื่องในสังคมไทย คำว่า “บุญ” ก็ยังมีความสำคัญโดดเด่นเป็นพิเศษ แม้เมื่อสังคมเหินห่างออกไปจากเนื้อหาสาระของพระพุทธศาสนา คนทั่วไปไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา แต่คำว่า “บุญ” ก็ยังเป็นคำสามัญในสังคมไทย ที่คุ้นปากชินใจและถูกนำมาใช้นามอย่างกันอยู่เสมอ แม้ว่าความหมายที่เข้าใจนั้น อาจจะคลาดเคลื่อนหรือคลาดเคลื่อนออกไปจากหลักการที่แท้จริงเมื่อมีโอกาส จึงควรทบทวน หรือชำระสะสาง ความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้อง ตรงตามหลักจึงเป็นแหล่งที่มาตัวจริง เพื่อว่าเราจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง และได้รับประโยชน์จาก “บุญ” อย่างเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งก็หมายความว่าเราจะเข้าถึงคุณค่าที่แท้ของพระพุทธศาสนา อย่างน้อยไม่ปฏิบัติผิดพลาดจนกลายเป็นว่าจะทำบุญแต่กลับสร้างบาป คนไทยที่ใกล้ชิดสักหน่อยจะจำได้แน่นอนว่า การทำบุญ มี 3 ทาง คือ ทาน ศีล ภาวนา (P. A. Payutto, 2006) แต่ความเข้าใจเกี่ยวกับคำทั้ง 3 นั้น อาจจะไม่ชัดเจนและไม่กว้างขวางเพียงพอพุทธพจน์สำคัญแห่ง ซึ่งเป็นที่มาของหลักการทำบุญ 3 อย่างนี้ มีว่าภิกษุทั้งหลาย บุญกิริยาวัตถุ (หลักแห่งบุญกิริยา คือการทำบุญ) มี 3 อย่าง ดังนี้ กล่าวคือ 1) ทานมัย บุญกิริยาวัตถุ (หลักการทำบุญ คือทาน) 2) ศีลมัย บุญกิริยาวัตถุ (หลักการทำบุญ คือ ศีล) 3) ภาวนามัย บุญกิริยาวัตถุ (หลักการทำบุญคือ ภาวนา)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องบุญตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท
- 2) เพื่อศึกษาการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร (Documentaries)

ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 โดยมุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ด้านการศึกษา 2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ วรรณคดีพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ด้านการศึกษา ประเด็นหลักของการวิจัยข้อมูล

2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Work Study)

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1) พระสงฆ์ภิกษุ ระดับเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส จำนวน 8 รูป 2) ผู้นำหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้าน 3) ครูประจำโรงเรียน 2 คน 4) ประชากรในหมู่บ้านในเขตตำบลทุ่งใหญ่ จำนวน 10 คน รวมจำนวน 30 รูป/คน

โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก อนุทิน การวิจัยคอมพิวเตอร์ แบบบันทึกการสังเกต และกล้องถ่ายรูป เป็นต้น โดยมีขั้นตอนในการศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังต่อไปนี้

- 1) สำรวจบริบทพื้นที่วิจัย
- 2) ขออนุญาตเจ้าของพื้นที่และผู้เกี่ยวข้องเก็บข้อมูลวิจัยล่วงหน้า
- 3) กำหนดประเด็นที่จะเก็บข้อมูล
- 4) สร้างและตรวจสอบเครื่องมือ คือ การสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือ
- 5) นัดกลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย
- 6) เตรียมความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เป็นต้น
- 7) ลงมือเก็บข้อมูลในพื้นที่กับประชากรกลุ่มเป้าหมาย
- 8) รวบรวมและตรวจสอบข้อมูล

3. ตรวจสอบข้อมูล

หลังจากที่ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามแล้ว นำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล ส่วนข้อมูลใดที่ขาดความชัดเจนก็กลับไปรวบรวมใหม่ และตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่เพียงพอต่อการวิเคราะห์และตอบปัญหาการวิจัยหรือไม่ ส่วนใดที่ยังไม่พอสำหรับการวิเคราะห์และตอบปัญหาการวิจัยก็กลับไปรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม จากนั้นจึงนำมาจัดระเบียบข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วมาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลให้เชื่อมโยงกันรอบด้านเพื่อตอบปัญหาในการวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

5. ชั้นเรียบเรียงข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดแล้ว นำข้อมูลมาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการวิจัย ว่าส่วนใดเป็นประเด็นหลักหรือประเด็นเสริมในการวิจัยโดยให้นำหนักกับประเด็นหลักหรือประเด็นเสริมในการวิจัยโดยให้นำหนักกับประเด็นในการวิจัย โดยเรียบเรียงข้อมูลตามสารบัญชั้วคร่าว

6. ชั้นเขียนงานวิจัย

หลังจากเรียบเรียงข้อมูลแล้วลงมือเขียนงานวิจัย โดยเขียนในลักษณะของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ให้เป็นไปตามกรอบของการวิจัย และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่กำหนดไว้ในคู่มือการทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

7. ชั้นสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

หลังจากเขียนในบทที่ 1-2 แล้วนำข้อมูลมาประมวลสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ รวมทั้งนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนาวิเคราะห์เสนอต่อมหาวิทยาลัยเพื่อขอสอบ ปรับปรุงงานวิจัย และนำผลการวิจัยเสนอต่อหน่วยงานในพื้นที่วิจัย

ผลการวิจัย

แนวคิดเรื่องบุญตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท : บุญเป็นการทำความดีด้วยกายวาจาและใจเป็นความสุขเป็นที่พึงของสัตว์ในโลกลี้และโลกหน้าบุญเป็นชื่อของความสุขความดีความเจริญ อาณิสสฺสของบุญ คือ ความเป็นผู้มีวรรณะงามมีเสียงไพเราะมีรูปทรงสมส่วนความมีรูปสวยความยิ่งใหญ่และมีบริวาร การทำบุญในพระพุทธศาสนาแล้วโดยย่อมี 3 อย่าง คือ ทาน ศีล ภาวนา กล่าวโดยพิสดารมี 7 อย่าง คือ การอ่อนน้อมถ่อมตน การชวนชววยในกิจที่ชอบ การอุทิศส่วนบุญ การอนุโมทนาบุญ การฟังธรรม การแสดงธรรมและการทำความเห็นให้ถูกต้อง ดังจะได้กล่าวต่อไป การให้ทานเพื่อกำจัดความตระหนี่เพื่อสั่งสมบุญเพื่อบูชาคุณเพื่อสงเคราะห์และเพื่ออนุเคราะห์ ให้ทานมี 3 อย่าง คือ ให้สิ่งของ ให้ธรรมะและให้อภัย องค์ประกอบการให้ทาน มี 3 ประการ คือ 1 ของที่ให้ต้องบริสุทธิ 2 เจตนาที่ให้ต้องบริสุทธิ์ มี 3 ระยะ คือ ระยะก่อนให้ กำลังลงมือให้และหลังให้ 3 ผู้รับทานต้องมีศีลบริสุทธิ์ สรุปแล้ว สัพพทานันมทานน ชินาติ แปลว่า การให้ธรรมเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง การรักษาศีล ศีลแปลว่าปกติเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ศีลมีหลายระดับ คือ ศีล 5 เป็นของอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ศีล 8 เป็นของแม่ชีและผู้บวชชีพรหมณ์ ศีล 10 เป็นของสามเณร คือ เหล่ากอกของสมณะ และศีล 227 เป็นของพระภิกษุสงฆ์ ศีลเป็นการรักษากายวาจาให้ปกติ สุขุ ยาว ชรา สิลํ แปลว่า ศีลนำสุขมาให้ตราบเท่าชราสมดังบทสรุปศีลว่า สีเลน สุขติ ยนติ, สีเลน โภคสมปทา, สีเลน นิพพุติ ยนติ, ตสฺมา สิลํ วิโสธเย, แปลว่า

บุคคลจะไปสู่สุคติได้ก็เพราะศีล จะถึงพร้อมด้วยโภคทรัพย์ได้ก็เพราะศีล จะถึงนิพพานได้ก็เพราะศีล เพราะเหตุนี้ พึงชำระศีลให้หมดจด ภาวนาเป็นบุญชั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา ภาวนาจิตใจให้สงบให้ปราศจากกิเลสทั้งหลายให้จิตใจรู้เท่าทันสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เป็นความสงบทางด้านจิตใจไม่อิงวัตถุภายนอกทำให้จิตสะอาด สว่าง สงบ การเจริญภาวนามี 2 อย่าง คือ สมถภาวนาทำให้จิตเป็นสมาธิให้ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียวมีแบบอย่าง 40 ประการ การเจริญภาวนาต้องรักษาศีลให้บริบูรณ์จึงทำให้เป็นฌานได้และวิปัสสนาเป็นการเจริญปัญญาให้รู้แจ้งชัดในสภาวะตามความเป็นจริงเป็นทางสายเดียวที่จะดับทุกข์ได้ สติปัฏฐาน 4 คือ ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งสติ มีสติรู้สิ่งทั้งหลายเท่าทันความเปลี่ยนแปลงของกายและจิตใจไม่ให้ครอบงำด้วยกิเลส มี 4 อย่าง คือ กายานุปัสสนาสติปัฏฐานมีสติตามรู้กาย เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐานมีสติตามรู้เวทนา จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานมีสติตามรู้จิต ฌมานุปัสสนาสติปัฏฐานมีสติตามรู้ธรรมารมณ์ ความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่มีสัมมาคารวะมีความสำรวมกาย วาจาและใจให้เกียรติดลความยึดมั่นในตัวเอง คนมีความอ่อนน้อมตนมี 3 ประการ คือ มีกิริยาอ่อนน้อม จะเดิน ยืน กราบไหว้ หรือทำอะไร มีวาจาอ่อนหวาน พึงแล้วไพเราะมีใจอ่อนโยนไม่แข็งกระด้าง ขวนขวายในกิจที่ชอบมีจิตสาธารณะมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันทำประโยชน์เพื่อสังคม เช่น ช่วยสร้างสะพาน ถนน ขุดคลอง สร้างวัด ช่วยเตรียมงานบุญต่างๆ เป็นความดีที่ใช้แรงกายทำสิ่งที่ชอบทุกวันนี้เรียกว่าจิตอาสาเป็นกลุ่มช่วยเหลืองานทางสังคม การให้ส่วนบุญเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ต้องทำบุญให้เกิดขึ้นในจิตใจของเราก่อนแล้วจึงตั้งใจอุทิศส่วนบุญไปให้ ทำบุญด้วยตนแล้วชวนคนอื่นทำด้วยบุญกุศลก็เพิ่มมากขึ้น วิธีการให้ส่วนบุญมี ๓ อย่าง คือ การให้ต่อหน้า เช่น เราทำบุญแล้วขอให้คุณพ่อคุณแม่จงได้รับส่วนกุศลด้วย การให้ลับหลัง เช่น ประชาชนชาวไทยเมื่อถึงวันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติจะบำเพ็ญบุญกุศลพิเศษโดยเสด็จพระราชกุศลและการให้ส่วนกุศลแก่ผู้ที่ล่วงลับตั้งใจอุทิศด้วยการกล่าว การกรวดน้ำอุทิศย่อมสำเร็จทั้งสิ้นหรือจะกล่าวว่า อิหฺ เม ญาติิน โหตุ ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า สุจิตา โหนตุ ญาติโย ขอญาติทั้งหลายจงถึงความสุข การอนุโมทนาส่วนบุญ แสดงความยินดีกับความดีของบุคคลอื่น พลอยยินดีกล่าวอนุโมทนาสาธุ การกักับการทำความดีของผู้อื่น ให้กำลังใจคนทำความดียิ่งๆ ขึ้นไป เรากล่าวอนุโมทนาสาธุก็ได้บุญแล้ว การทำบุญด้วยการฟังธรรม เป็นการฟังหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในธรรมะเกิดจิตผ่องใสนำธรรมะไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เวลาการฟังธรรมมี 3 อย่าง คือ วันพระเป็นวันทำบุญตักบาตรฟังธรรมนำไปปฏิบัติทำให้มั่นคงในความดี เมื่อจิตถูกความวิตกครอบงำความคิดไม่ตีเกิดขึ้นให้ไปฟังธรรมหรืออ่านหนังสือธรรมะ ความคิดทำให้ใจเศร้าหมอง คือ กามวิตกคิดในเรื่องกาม พยาบาทวิตกคิดในเรื่องพยาบาท วิหิงสาวิตกคิดเรื่องความเบียดเบียน และเมื่อมีผู้แสดงธรรมในงานบุญต่างๆ ต้องหาโอกาสฟังธรรม บุญเกิดจากการแสดงธรรมเป็น การนำเอาหลักธรรมคำสอนมาเผยแผ่ให้ผู้ฟังนำไปปฏิบัติให้มีความรู้ความเข้าใจในธรรม ผู้แสดงธรรมต้องมีจิตเมตตาให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังต้องแสดงธรรมไปตามลำดับให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้เพื่อให้เกิดความสุข ความเจริญในเจริญ การทำความเห็นให้ตรงมีความคิดเห็นที่ชอบตามความเป็นจริง

การทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ : สภาพทั่วไปของตำบลทุ่งใหญ่เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีทั้งที่ดอนและที่ลุ่มเหมาะสมทำการเกษตรมีจำนวนหมู่บ้าน 17 หมู่บ้าน มีความรักใคร่สามัคคีกัน มีวัดทั้งหมด 8 วัด และ 2 ที่พักสงฆ์ ส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมมีพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าวโพด ยางพารา มันสำปะหลัง มันเทศ ถั่วลิสง กล้วย เงาะทุเรียน ฯลฯ พื้นที่ลุ่มปลูกข้าวนาปีบ้างพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ลักษณะทางสังคมมีความคล้ายคลึงกันมากเป็นสังคมเกษตรกรรมมีการทำงานตลอดทั้งปี มีภาษาเขมรเป็นภาษาท้องถิ่นมีขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มีการทำบุญให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาตลอดทั้งปี

การทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ เช่น การทำบุญตักบาตรตอนเช้าทุกวันหน้าบ้านเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้พระสงฆ์สามเณร อาหารที่ใส่มีข้าวสุก อาหาร ขนม ผักและผลไม้ต่างๆ การบริจาคเงินในการทำบุญต่างๆ ตามประเพณี เช่น ทำบุญผ้าป่าสามัคคี บุญกฐิน บุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษา บุญสงกรานต์ ทำบุญวันพระ ทำบุญค่าน้ำค่าไฟ เป็นต้น ทำบุญตามกำลังศรัทธา บางคนบริจาคลังของ เช่น น้ำเครื่องดื่ม ผักและผลไม้ต่างๆ การรักษาศีล 5 มีการสมานทานศีลเพื่อนำไปปฏิบัติ ในการทำบุญแต่ละครั้งจะต้องมีการสมานทานศีลทุกครั้งเพื่อให้จิตใจมีศีลบริสุทธิ์ก่อนจะได้รองรับบุญจะเกิดขึ้น ถ้ามีงานปฏิบัติธรรม เช่น งานบุญผ้าป่า ฉลองอุโบสถ วันบูรพาจารย์ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ งานปรีชาธรรม เป็นต้น มีการรักษาศีล 8 เพื่อให้การบวชของบุคคลที่ไม่มีเวลามาวบช ใช้เวลา 1 วัน 5 วัน 10 วันบ้าง ภาวนาการทำให้จิตใจสงบถ้ามีงานปฏิบัติธรรมมีการเดินจงกรม นั่งสมาธิ ท้าวต๋นเข้า-เย็น มีการพัฒนาจิตใจให้สะอาด สว่าง สงบ เป็นความสุขจากภายในการสมาธิเพื่อพิจารณาเห็นธรรมตามความเป็นจริง การทำสมาธิสามารถทำได้ตลอดเวลาทุกสถานที่กำหนดคลมหายใจเข้าออกทำให้ได้วันละ 15 นาทีต่อวัน คือ เข้า 5 นาที เที่ยง 5 นาทีและเย็น 5 นาที ทำทุกวัน 1 เดือน จะได้ประมาณ 7 ชั่วโมงจะเพียงพอในการนำสมาธิไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การส่งเสริมการทำบุญ บุญเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งในการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ บุญเป็นชื่อของความสุก บุญเกิดขึ้นที่จิตใจเมื่อทำแล้วเกิดความสุข การทำบุญที่แท้จริงไม่ใช่เงินสัปดาห์ก็ได้เพราะมีการทำบุญหลายอย่าง เช่น การรักษาศีล การเจริญภาวนา การอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น การทำบุญเพื่อกำจัดกิเลสในจิตใจอยากให้มีบรรลุมรรคผลนิพพานต้องทำบุญด้วยจิตเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา บุญเป็นเครื่องชำระกายวาจาและใจให้สะอาดทำบุญแล้วให้ได้ผลในชาตินี้ คือ ความสุข บุญเป็นที่พึงของสัตว์ในโลกลี้และโลกหน้า บุญ คือ การชำระจิตใจให้สะอาดปราศจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง คือ ความโลภ ความโกรธ และความหลง คำแนะนำการทำบุญ การทำบุญโดยย่อ คือ ทาน ศีล และภาวนา การให้ทานเพื่อกำจัดความตระหนี่ถี่เหนียว ความเห็นแก่ตัว และเพื่อช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ตกทุกข์ได้ยากทำให้มีสมบัติมากเกิดความร่ำรวยในชาตินี้ ศีลทำให้กายวาจาให้เป็นปกติทำให้สังคมมีความสุข สามัคคี ประองตอง สมานฉันท์ ท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวว่า ศีลธรรมไม่กลับมาโลกาจะวินาศ ภาวนาเป็นบุญอันสูงส่งในพระพุทธศาสนา ทำให้มีความสุขจากภายในมี 2 อย่าง คือ สมถภาวนาทำจิตใจให้สงบเป็นอารมณ์เดียวและวิปัสสนาภาวนาใช้ปัญญาเพื่อพิจารณาให้เห็นแจ้งในสังขารธรรมทั้งปวง

ข้อควรปรับปรุงการทำบุญ งานแต่งงานต้องทำบุญเลี้ยงพระจัดหาของชำร่วยเป็นบุญ เช่น เทปธรรม หนังสือต่าง ๆ ที่เหมาะสมในงาน ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การทำบุญตักบาตรต้องเตรียมอาหารที่ ประณีตและมีประโยชน์ต่อสุขภาพอาหารปรุงขึ้นเองจะดีมากจะได้อาหารที่ประณีตสิ่งของที่ใหญ่โตไม่ควรนำ มาใส่บาตรพระบิณฑบาตผลไม่ต้องทำกับปิยะก่อนจึงนำไปถวายพระ เครื่องสังฆทานควรจัดทำขึ้นเองเลือก ของที่ดีมีประโยชน์ ผู้ใหญ่ต้องนำพาเด็กๆ ทำบุญตักบาตรหน้าบ้านของตัวเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ต้อง รอให้ถึงวันพระวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือเทศกาลต่างๆ จึงทำบุญ การทำบุญตักบาตรในวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือเทศกาลต่างๆ เตรียมอาหารและสิ่งของใส่บาตรให้เพียงพออย่ามากจนเกินไปเพราะมีคนไปร่วมทำบุญจำนวนมากทำให้อาหารเหลือควรนำอาหารแห้งมาทำบุญเหลือจะได้เก็บไว้ใช้ ประโยชน์ การทำบุญควรถวายปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

แนวทางการส่งเสริมการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ : แนวทางการส่งเสริมการทำบุญ ให้ทานของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ มี 5 อย่าง ดังนี้

1. **การทำบุญด้วยอามิสทาน** คือ ทำด้วยวัตถุทานมีปัจจัย 4 เป็นต้น เช่น เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เพื่อบูชาคุณพระรัตนตรัยของผู้มีพระคุณและบุคคลอื่นโดยแบ่งกันทำบุญได้ ดังนี้ 1. การทำบุญด้วยดอกไม้ธูปเทียนเพื่อบูชาพระรัตนตรัย ธูป 3 ดอก บูชาพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิ คุณ และพระมหากรุณาธิคุณ เทียน 2 เล่ม บูชาพระธรรมและพระวินัย ดอกไม้บูชาพระสงฆ์ที่มีจากหลาย วรณะเชื้อชาติต่างกัน 2. การทำบุญด้วยวัตถุทาน คือ ปัจจัย 4 ที่จำแนกไว้ 10 ประการ คือ ภัตตาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยานพาหนะ ม้าลาย ของหอม เครื่องอุปโภคเครื่องที่นอน ที่อยู่อาศัย และเครื่องประทีป อามิสทานการให้สิ่งของมีจุดประสงค์ 5 ประการ คือ เพื่อบูชาคุณ เพื่ออนุเคราะห์ เพื่อส่งเคราะห์ และเพื่อ สร้างบารมี การให้เพื่อสร้างบารมีเพื่อเป็นทางสู่พระนิพพาน จำแนกเป็น 3 อย่าง คือ บำเพ็ญบารมีประเภท ธรรมดาเรียกว่า ทานบารมี บำเพ็ญบารมีประเภทปานกลางเรียกว่า ทานอุปการมี บำเพ็ญบารมีประเภทสูงสุด เรียกว่า ปรมัตถบารมี การบำเพ็ญบารมี 10 ทศ คือ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมะบารมี ปัญญาบารมี วิริยะบารมี ขันติบารมี อธิษฐานบารมี สัจจะบารมี เมตตาบารมีและอุเบกขาบารมี การทำบุญต่างๆ ลักษณะของทานที่ให้แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ สามิทานให้ของดีกว่าตนเองใช้ สหายทานให้ของที่เหมือนตนใช้ และทาสทานให้ของที่ตนไม่ใช้แล้ว

2. **การทำบุญปฏิบัติกุศลิกทาน** คือ การทำบุญให้ทานแบบเจาะจง ให้พระภิกษุสามเณรที่รู้จักเพื่อ ต้องการอุปถัมภ์ปัจจัย 4 ในการครองเพศสมณะ บางคนไปถวายทานกับเจ้าอาวาสอย่างเดียวถ้าไม่เห็นก็ไม่ ได้ทำบุญ เป็นการทำบุญขึ้นเบื้องต้นเป็นการถวายส่วนตัวเป็นพิเศษอาจจะเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาส่วนตัวหรือ เป็นญาติสนิทมิตรสหายที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบทในบวรพระพุทธศาสนาจึงอยากทำบุญด้วยเป็นกรณีพิเศษ เพื่อจะได้สนทนาร่วมด้วยได้มาเยี่ยมถามข่าวทุกข์สุขด้วย

3. **การทำบุญสังฆทาน** คือ การทำบุญให้ทานแก่หมู่สงฆ์ตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป การทำบุญสังฆทานได้ บุญมากกว่าวัตถุทั้งปวง เป็นทานที่ให้แก่ส่วนรวมให้แก่สาธารณะการสร้างวัดสร้างเสนาสนะถวายใน

พระพุทธศาสนา การทำบุญสังฆทานเป็นบุญในช่วงวันเข้าพรรษาที่ชาวพุทธจะได้ร่วมถวายปัจจัย 4 และอาหารหวานคาวให้แก่พระภิกษุสงฆ์สามเณรหมู่ใหญ่มาจากวัดต่างๆ ที่ได้มีนิตมารับสังฆทาน คนไทยชอบทำบุญอยู่เสมอานิยมมากคือการทำบุญสังฆทานทำได้ตลอดเวลาเมื่ออันสงฆ์สามเณรมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องมากคือการถวายทานแต่พระภิกษุสงฆ์พระรูปใดก็ว่าเป็นสังฆทานความจริงการถวายทานแต่พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งอย่างเจาะจงไม่เรียกว่า สังฆทานแต่เรียกว่า ปาฏิบุคลิกทาน หลักการสำคัญของพระพุทธศาสนา คือให้ความสำคัญแก่หมู่คณะกว่าตัวบุคคล พระพุทธศาสนาจะยั่งยืนก็เพราะหมู่คณะไม่ใช่เพราะบุคคลใดบุคคลหนึ่งทำให้พระพุทธองค์ทรงส่งเสริมสังฆทานมากกว่าปาฏิบุคลิกทานการถวายสังฆทานแก่หมู่สงฆ์หรือพระรูปใดรูปหนึ่งของสงฆ์ก็เป็นสังฆทานของที่รับถวายแล้วต้องนำไปให้คณะสงฆ์ในวัดให้พระภิกษุแต่ละรูปแบ่งถวายสงฆ์ ชาวพุทธนิยมนำบุญสังฆทานอุทิศให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนิมนต์พระสงฆ์ 4 รูปมาสวดมาติกาบังสุกุล ถวายไทยทานแด่พระสงฆ์ การถวายอาหารถ้าผู้ถวายกล่าวว่าถวายสังฆทานถ้าพระมีรูปเดียวในวัดเป็นการถวายสังฆทานไม่ได้เพราะไม่มีใครแจกให้พระในวัดต้องมี 4 รูปจึงแจกได้ ถ้ายถวายสิ่งของ เช่น โต๊ะเตี้ย เก้าอี้ พระรูปเดียวรับถวายเป็นสังฆทานได้แต่พระรับแล้วนำไปให้หมู่สงฆ์ในวัดเป็นผู้แจกแก่เขาเข้าเป็นของสงฆ์

4. การทำบุญด้วยธรรมทาน คือ การให้ความรู้ทางธรรมและทางโลก การให้ธรรมะย่อมชนะการให้ทั้งปวง ผู้มีศรัทธาพิมพ์หนังสือธรรมะแจกเป็นธรรมทาน ผู้มีธรรมย่อมเกิดความสุข การให้ธรรมที่แท้จริงคือการทำตนเองให้มีธรรมเป็นผู้มีความสุขแก่ผู้อื่น การให้ธรรมทานของบิดามารดาที่มีต่อบุตรธิดาคือ พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุติตา และอุเบกขา บิดามารดาสั่งสอนลูกมี 5 อย่าง คือ ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี ให้การศึกษาเล่าเรียนต่างๆ เลือกภรรยาและสามีให้เป็นคู่ครองและมอบทรัพย์สินสมบัติให้ ครูอาจารย์อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ 5 อย่าง คือ แนะนำศิษย์ให้ประพฤติดี ให้ศึกษาวิชาการต่างๆ ไม่ปิดบังความรู้ให้ศิษย์ ยกย่องเชิดชูศิษย์และส่งเสริมศิษย์ให้มีความเจริญ การจัดงานศพของชาวพุทธแต่ละเจ้าภาพมีจิตเป็นบุญเป็นกุศลให้มีการแสดงพระธรรมเทศนาเพื่อเป็นธรรมทาน องค์แห่งธรรมกถึก คือ 1. การแสดงธรรมไปตามลำดับอย่าให้เสียเนื้อความที่สำคัญ 2. อ้างเหตุผลและชี้แจงด้วยอุปมาอุปไมยให้ผู้ฟังเข้าใจ 3. มีจิตเมตตาปรารถนาให้ผู้ฟังได้ประโยชน์ 4. ไม่แสดงธรรมโดยเห็นแก่ลาภ 5. ไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น คือ ไม่ยกตนเสียดสีผู้อื่น อันสงฆ์แห่งการฟังธรรมมี 5 อย่าง คือ 1. ผู้ฟังได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง 2. สิ่งใดที่เคยได้ฟังแล้วแต่ยังไม่เข้าใจก็จะเข้าใจชัดเจนขึ้น 3. บรรเทาความสงสัยเสียได้ 4. ทำความเห็นให้ถูกต้อง 5. จิตของผู้ฟังย่อมผ่องใส การให้ธรรมทาน คือ ให้คำแนะนำสั่งสอนที่ดีให้ผู้เข้าใจเรื่องบาปบุญคุณโทษ ธรรมทานแบ่งเป็น 2 คือ วิทยาทานทางโลกและทางธรรม ทางโลก คือ การสั่งสอนให้ความรู้ศิลปวิทยาการไปเลี้ยงชีพเป็นชุมทรัพย์ติดตัวใช้ปัญญารักษาตัวเอง ทางธรรม คือ การให้ความรู้เป็นธรรมะเป็นสิ่งที่ประเสริฐด้วยเหตุการณ์ดำเนินชีวิตถ้าขาดหลักธรรมจะพบแต่ความทุกข์เมื่อได้ฟังธรรมและนำไปประพฤติให้ถูกต้องย่อมเจริญในชีวิตจิตใจปลอดโปร่งสะอาดบริสุทธิ์ผ่องใสทำให้รู้แจ้งในพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

5. การทำบุญด้วยอภัยทาน เป็นการทำบุญที่ไม่สร้างเวรภัยให้ใครๆ เรียกว่า อภัยทาน แบ่งเป็น 3 อย่าง คือ 1. การให้อภัยไม่ผูกโกรธชาวพุทธมีจิตใจโอบอ้อมอารีถ้ามีการทำผิดต่อกันหากมีการสำนึกผิดขอโทษก็ให้อภัยกันเพราะการถือโทษไม่ให้อภัยจะเป็นผลร้ายเพราะความโกรธยิ่งเก็บไว้มากก็ทุกข์มากและเป็นเหตุให้แตกความสามัคคีกัน 2. การไม่เบียดเบียนสัตว์โดยปล่อยให้เป็นอิสระ เช่น ปล่อยสัตว์ไม่กักขังไว้ในกรงนิกสงสารสัตว์ให้เป็นอิสระ เช่น จับสัตว์ได้ก็ปล่อยในป่าหรือกักขังมันไว้การทำบุญเช่นนี้จัดเป็นอภัยทาน 3. การปล่อยสัตว์ให้เป็นอิสระ คือ การปล่อยนกปล่อยปลา เช่น สัตว์ถูกกักขังไว้ก็เอาไปปล่อยให้เป็นอิสระถือได้บุญเพราะเป็นอภัยทาน อภัยทานในการดำเนินชีวิตมีความกระทบกันเป็นเรื่องธรรมดาที่ให้อภัยซึ่งกันและกันเพื่อไม่ให้มีเวรภัยต่อกันและเกิดความสุขทั้ง 2 ฝ่าย การให้อภัยเป็นธรรมะที่ดีมากทำให้คนเราอยู่ความสงบสุขธรรมะที่ทำให้คนเราอยู่ด้วยกันสงบสุขในสังคมก็ต้องมีธรรมะ 5 ประการ คือ 1. ขันติ คือ ความอดทน หมายถึง การรักษาปกติภาวะของตนไว้ไม่ว่าถูกกระทบด้วยสิ่งที่ปรารถนาและไม่ปรารถนา คุณธรรมอย่างหนึ่งของความอดทน คือ 1) เมื่อถูกทรมานนานทำว่าไม่ได้ยิน 2) ไม่ดุษร้าย คือ ช่มความไม่โกรธ 3) ไม่ปลุกน้ำตาให้ใครๆ คือ ไม่ก่อทุกข์ให้แก่ผู้อื่น 4. มีใจเบิกบานแจ่มใส คือ มีความปิติอิ่มเอิบใจอยู่เสมอ ไม่พยายาบท 2. เมตตา หมายถึง ไม่ตรีความรักความปรารถนาดีเมตตาเป็นธรรมพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3. เสียสละ คือ การเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวมเป็นคุณธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจสร้างให้คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว 4. ให้อภัย มีความจำเป็นที่จะให้เกิดสุขขึ้นในสังคม เพราะถ้าไม่ให้อภัยแล้ว ก็จะโกรธเกลียดซึ่งกันและกัน อภัยทาน เป็นธรรมะชั้นศีล มีผลมากกว่าทานทุกชนิดมีผลมากกว่าวัตถุทาน สังฆทาน และธรรมทาน การให้อภัยโดยไม่มีการฆ่าสัตว์ ให้อภัยโดยไม่ลักขโมยของของเขา การให้ความไม่มียเวร ได้ชื่อว่าการให้อภัยทั้งสิ้น 5. ปล่อยวาง เป็นธรรมขั้นสูงมากก็จำเป็นต้องปฏิบัติให้ได้ เพราะถ้าปล่อยวางไม่ได้มนุษย์จะมีความทุกข์มาก ทุกข์เกิดขึ้นเพราะความยึดมั่น คนที่ยึดมั่นมากก็มีความทุกข์มาก ผู้ใดปล่อยวางได้มากก็ยิ่งสุขมาก

สรุปผล

การทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่มีการทำบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 คือ ทาน ศีลและภาวนา และทำบุญกิริยาวัตถุ 10 มีเพิ่มเติมอีก 7 อย่าง คือ การอ่อนน้อมถ่อมตน การชวนชวายในกิจที่ชอบ การอุทิศส่วนบุญให้บรรพบุรุษ การอนุโมทนาส่วนบุญ การฟังธรรม การแสดงธรรม และการทำความเห็นให้ถูกต้อง ชาวพุทธมีการทำบุญอยู่ทุกวันเป็นการสั่งสมบุญให้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นที่พึ่งให้มีความสุขในชาตินี้และชาติหน้า การทำบุญที่ต้องเสียเงินมีแต่การให้ทานนอกจากนั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายก็เป็นการทำบุญได้เหมือนกัน

References

- Boonpoo, S. (2018). Environmental Conservation in Ethical World View. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 3(1), 1-10.
- Buddhadasa. (2000). *Studying the Dhamma Properly*. Bangkok: Amitredding.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka*. Bangkok: MCU Press.
- Nyani, Y. (2018). Buddhist Cardinal Principles for Peace and Harmony. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 3(1), 19-29
- P. A. Payutto. (2003). *Dictionary of Buddhism*. Bangkok: MCU Press.
- P. A. Payutto. (2006). *Dictionary of Buddhism (Word)*. (11th ed.). Bangkok: MCU Press.